

Sog'liqni saqlash
vazirligi

Oliy ta'lim, fan va
innovatsiyalar vazirligi

Andijon davlat
tibbiyot instituti

+998-74-223 94-60

www.adti.uz

Yu.Atabekov 1-a uy

“TIBBIYOTNING DOLZARB MUAMMOLARIGA INNOVATSION YONDOSHUV”

RESPUBLIKA YOSH OLIMLAR ILMIY-AMALIY ANJUMANI

MATERIALLARI

29-mart
2024
ANDIJON

bo‘lgan 30 nafar oq zotsiz kalamushlar organizmidagi a‘zolar inson 25-50 yoshidagi a‘zolar o‘zgarishlariga o‘xshash tuzilganligi tufayli ajratib olindi

Tadqiqot natijalari

Ta‘kidlab o‘tish kerakki, larga kiritilgan bemorlar yoshi 45 dan to 55 yoshgachani tashkil etib, u o‘rtacha ± 50 yoshni, asosiy da $\pm 48,05$ yoshni, nazorat ida esa, $\pm 49,2$ yoshni tashkil etdi ($r > 0,05$) Gender jihatdan 188 nafar bemordan 98 (52,1%) tasi erkaklardan, qolgan 90 (47,9%) tasi ayollardan iborat edi lar bo‘yicha ular quyidagicha taqsimlanishdi nazorat ida 22,1% erkak va 27,0% ayollar, asosiy da 30,0% va 20,9% kuzatildi Bundan xulosa qilish mumkinki, tadqiqotimizda gender jihatdan erkaklar ko‘proq ekanligi ma‘lum bo‘ldi, bu holat ularda zararli odatlarning ko‘pligi va ovqatlanishdagi o‘ziga hosliklari bilan bog‘liq Surunkali kasalliklarni tahlil qilish asnosida tadqiqot laridagi bemorlarda quyidagi nozologik birliklar aniqlangan Surunkali gepatit B, C, D, surunkali xolesistit, surunkali gastrit, surunkali sistit, arterial gipertenziya, qandli diabet, surunkali pielonefrit, surunkali yurak ishemik kasalligi kabilar mavjud edi. Eng ko‘psonli surunkali kasalliklar uchinchi da aniqlandi Birinchi asosiy tekshiriluvchilarini tahlil qilinganida, $36,13 \pm 0,81$ yoshni tashkil etdi Umumiy qon tahlilida aniqlandiki, norma ko‘rsatkichlariga nisbatan ishonchli farqlar aniqlanmadi, faqatgina EChT ko‘rsatkichi 1,5-2 baravar oshgan, bu esa koviddan keyingi sindrom bilan kasallangan bemorlarda hozirgacha davom etayotgan tizimli yallig‘lanish jarayonlaridan dalolat beradi Asosiy da shu belgilarni qiyoslash maqsadida yuqoridagi ko‘rsatkichlar aniqlandi ($n=50$) Bunda bemorlarning o‘rtacha yoshi $55,6 \pm 1,07$ yoshni tashkil etdi Ko‘rsatkichlar esa referent ko‘rsatkichlardan farqlanmagan bo‘lib, xuddi birinchi dagi kabi EChT yuqori edi O‘rganish uchun keyingi mezon bo‘lib, jigarning funksiyasiga bog‘liq bo‘lgan biokimyoviy ko‘rsatkichlar edi Normativ ko‘rsatkichlarga nisbatan biokimyoviy ko‘rsatkichlardagi farqlanishlar tekshiriluvchilarning butun jamlanmasiga nisbatan qo‘llanildi Masalan, ALat normaning yuqori chegarasiga nisbatan 1,34 martaga ko‘p edi ASaT esa 1,24 martaga ortiq edi

Xulosa

Jigar fibrozi ya‘ni qattiqlashganligining ko‘rsatkichi birinchi asosiy da o‘rtacha $8,28 \pm 0,48$ tashkil etdi, bu referent ko‘rsatkichlar yuqori chegarasidan 1,42 baravar baland, koviddan keyingi sindrom mavjud bo‘lgan ikkinchi asosiy da ushbu ko‘rsatkich 2,5 baravar ortiq ekanligi aniqlandi Ikkala asosiy ning steatoz ko‘rsatkichlari normaga nisbatan 1,11 va 1,18 baravar baland Ikkinchi asosiy dagi yuqori ko‘rsatkichlarni jigarning avvaldan bir necha yillar davomida surunkali kasalliklari mavjud bo‘lganligi ustiga COVID-19 ning qo‘shilishi sababli jigarning koviddan keyingi sindromi kuzatilganda asoratlanishi bilan izohlash mumkin.

DEMENSIYA KASALLIGINING ZAMONAVIY TALQINI

Kamilova M.R., Raximbayeva G.S., Sobirova D.R
Toshkent tibbiyot akademiyasi

Demensiya - orttirilgan demensiya, ilgari olingan bilim va amaliy ko‘nikmalarning turli darajada yo‘qolishi va yangilarini qabul qilishning murakkabligi yoki umuman qabul qila olmaslik bilan birga kognitiv faollikning doimiy pasayishi.

Tadqiqot maqsadi: Kognitiv xususiyatlarni, xavf omillarini va qon tomir demensiyaning erta klinik ko'rsatkichlarini tekshirish, hamda qon- tomirlar bilan bog'liq belgilarni aniqlash

Tadqiqot material va usullari: demensiya kasalligi bilan kasallangan bemorlar, hamda ularni erta tashxislash uchun nevrologik, anketa- so'rov, instrumental va statistik usullardan foydalanildi.

Tadqiqot natijalari: demensiyaning belgilari va alomatlari miyadagi bir vaqtlar sog'lom bo'lgan neyronlar yoki asab hujayralari ishlashni to'xtatganda, boshqa miya hujayralari bilan aloqani yo'qotganda va ushbu hulayralar o'lib ketganda paydo bo'ladi Har bir inson qarigan sari ba'zi neyronlarni yo'qotsa-da, demensiya bilan og'rigan odamlar ko'proq yo'qotishlarni boshdan kechirishadi.

Barcha bemorlar qon tomir demensiyasini tashxislashda yordam berish uchun baholash shkalasidan foydalangan holda tekshiruvdan o'tdilar Kasallik darajasiga oid birlamchi ma'lumotlar statistik usullar yordamida bemorlarga yoshi va jinsi, shuningdek, kasallikning qanchalik tez-tez sodir bo'lishi kabi omillarga asoslangan statistik tashxis qo'yishga yordam berish uchun to'plangan Demensiya belgilari turlicha bo'lishi mumkin va quyidagilarni o'z ichiga oladi: tez- tez harakat qilish; muvozanatni yo'qotish va harakat qilishda qiyinchiliklar; gallyutsinatsiyalar, aldanishlar yoki paranoyani boshdan kechirish; xotirani yo'qotish, orientatsiya va ongni yo'qotishlar kuzatildi.

Keksa yoshdagi demensiyaning turli kombinatsiyalarida psixopatologik buzilishlar sabab bo'adi zaiflashtiruvchi (tomir va atrofik) jarayonlarning o'zi va ularning o'zaro ta'siri; qo'shimcha endogen-koitshunnonal, ekzogen va psixogen omillar, tezlashtiruvchi va qo'zg'atuvchi ta'sirga qo'shimcha ravishda, birga keladigan demenin shakllanishida patologik rol o'ynadi

Demensiya bilan kasallangan bemorlarning shaxsiyatini tekshiruvlar natijasida turli hil darajadagi o'zgarishlar kuzatildi Shaxsiy izlanishlar natijasida insonlarda kasallikka nisbatan tanqidiy fikr buziladi va u o'zi bilan o'zi gaplashadi Bemor gigiena haqida qayg'urmaydi, xijolat bo'lmaydi va tartibsiz yuradi Demensiyaning ayrim turlarida aqliy faoliyatning keskin pasayishi (apatiya, depressiya va motivatsiyaning yo'qolishi) kuzatiladi; aksincha, boshqa hollarda psixomotor qo'zg'alishlar (agressiya, giperdinamik holat) rivojlanadi

Xulosa: JSSTning nevrologiya sohasidagi faoliyatining asosiy maqsadlaridan biri qon tomir demensiyasi, keksalar orasida keng tarqalgan va butun dunyo bo'ylab keng tarqalgan nevrologik holat Ko'rib chiqilgan adabiyotlarga ko'ra, hozirgi tibbiy muammolardan biri bu holatning oldini olish va davolashdan iboratdir.

SOHA TERMINLARINING XUSUSIYATLARI

Qoraboyeva F Magistratura yo'nalishi 2 kurs talabasi Ilmiy rahbar

M.M Qo'ziboeva

Andijon davlat tibbiyot institute

Termin – ma'lum fan yoki hunar sohasiga oid tushunchalarni qayd qilish, saqlash va bu sohada to'plangan bilim, tajriba, texnik mahorat va malakani boshqalarga berish vositasidir Shuning uchun ilm-fan, texnika va ijtimoiy munosabatlarning rivojlanishi